

TKP içinde daha 1934 yaz sonunda başlayan bir özeleştirme ve düzeltim çabası, ertesini yılın KE kongresinde çizilen yeni strateji çerçevesinde "legale çıkma" biçimine bürünmüştür. TKP'ne bu sıfatla yasal kimlik tanınmayacağı için, partililer bireysel olarak ve aşırı ideolojik istemlerde bulunmaktan sakınarak, yasal basına ve örgütlere girmeye çalışmışlardır.

Şimdi, elimizde arşivden bir toplantı tutanağı var:

RTseHJDNJ (Rusya Son Çağ Tarihsel Belgeleri Koruma-İnceleme Merkezi), eski SBKP Merkez Arşivi, F 495, Op.181, D.281, önlü arkalı 9 yapraklık bir belge. Eski Arap harfleriyle ve okunaksız bir elyazısıyla kaleme alınan bu tutanağı, rahmetli arkadaşım Halil Erdoğan Cengiz benim için sökmeye çalışmıştı; yine de okunamayan bazı sözcükler kaldı. Belge, 8 Ağustos 1934'te Moskova'da başlayan TKP MK Haricî Büro toplantısının ilk gün tutanağı. 9'uncu yaprağın arka sayfasında 9 Ağustos günü Ferdi Yoldaş raporunu okumaya başlıyor, ama arkası yok. (Başka kaynaklardan, bu toplantının dört gün daha sürdüğünü ve aşağıda ayrıca aktaracağımız bazı kararlara varıldığını biliyoruz.)

Ferdi takma-adını taşıyan Dr.Şefik Hüsnü Değmer'in başkanlığı altında Dış Büro, bu toplantısında, Türkiye'den gelen, "firka idarecisi kadrodan" Hüsam'ı (Hüsamettin Özdoğu - takma-adı "Anastas" ve "Aziz") dinliyor ve tartışıyor.

Gündem: parti etkinlikleri, memleketin iç ve dış durumu ve örgüt sorunlarıdır.

Toplantıya katılanların kimi gerçek adlarını kullanıyorlar, kimiye parti takma-adlarıyla anılıyor: Marat (Laz İsmail - İ.Bilen), Petrof (Zeki Baştımar), Reşat (R.Fuat Baraner - tutanakta "Sıtkı" takma-adıyla da geçiyor), Miller (Vedat Türkali'nin kayd-ı ihtiyatla anımsadığına göre, Türk seksiyonuyla ilgili bir Komintern uzmanı; sonraki parti tasfiyeleri sırasında intihar eden bir Yahudi devrimci imiş!) Ahmet (A.Fırınacı - tutanakta "Aliyef" takma-adıyla da geçiyor) ve Fahri (Ali Cevdet).

Nâzım (N. Hikmet Rau), konuşmalarda Hamit (?), Vasıf ("Can" takma-adıyla da konuşuyor: Eczacı V.- soyadı: Onat veya Tokuzlu), Nadir (?), Dr.Hikmet (Kıvılcımlı), "provokatör" Şerif Salih, Halim (Hasan Âli Ediz), Ferit(?), Kerim Sadi, Kenan(?), Nuri(?), Feridun(?), Necdet(?), Safvet(?), İlhami(?) gibi gerçek ya da takma bir takım adlar anılmaktadır.

Feridun
- Boz
Nehmet

- Tayyareci
Elektriksi?)

Half-way House

8?

"TKP gözüyle CHP"

T & T 1993 Mart - N - May
111 112 113

1936

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMA EKİPİ